

Protokoll 4/2019

fört vid Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030s
sammanträde tisdagen den 15 oktober 2019 kl. 16:00-17:30,
Hantverkargatan 3D, Kristallen

Ledamöter

Gustav Fridolin (MP) Ordförande
Christoffer Järkeborn (M)
Gunnar Caperius (C)
Ulrika Hoff (KD)
Emilia Bjuggren (S)
Rodrigo Arce Oliver (V)
Sissela Nordling Blanco (FI)
Ahmed Abdirahman (OPOL)
Maud Eduards
Helena Klintström
Marika Markovits
Azuka Nnamaka
Anders Tranberg

Övriga närvarande

Gillis Hammar Biträdande stadsdirektör
Björn Hugosson Tjänsteman
Heidi Englund Tjänsteman
Ebba Agerman Tjänsteman
Lina Sjölin Tjänsteman
Stefan Nordin Tjänsteman
Cindy Falquet Borgarrådssekreterare
Eva Debels Sekreterare

Justerare

Gustav Fridolin, Emilia Bjuggren

Datum för justering

2019-10-23

Paragraf

§§1-6

Sekreterare

Eva Debels

§ 1

Mötet öppnas

Ordförande Gustav Fridolin öppnade mötet.

**§ 2
Justering**

Justering av protokoll sker den 23 oktober av Gustav Fridolin (MP) och Emilia Bjuggren (S).

§ 3**Remiss av stadens inköpsprogram**

Stefan Nordin, SLK, presenterade stadens program för inköp i Stockholms stad.

Rådet diskuterade därefter remissen stadens program för inköp utifrån följande frågeställningar:

- Fångar programmet för inköp upp de viktigaste faktorerna för att genom inköp och upphandling kunna bidra till agendans mål om ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet?
- Bidrar inköpsprogrammet till att staden blir en mer attraktiv affärspartner?

Beslut

Remissvar från kommunstyrelsens råd för Agenda 2030 på Stockholms stads program för inköp:

Rådet vill på starkast möjliga sätt slå fast att ett strategiskt arbete med inköp och upphandling kan vara ett avgörande verktyg för att nå målen i Agenda 2030. Staden har slagit fast att man vill vara ledande i att uppnå målen i Agenda 2030, och det bör genomsyra stadens arbete med upphandling och därmed påverka sådant som hur upphandling och inköp följs upp, samarbete med expertkompetenser inom t ex myndigheter relevanta för miljö-, energi- och sociala krav samt villighet att initiera samarbeten med andra kommuner för att leda utvecklingen i att ställa höga krav.

Rådet anser att målen i Agenda 2030 bör vara en utgångspunkt i stadens program för inköp. I remissversionen saknas Agenda 2030. Att arbeta med Agenda 2030 i inköpsarbetet innebär bland annat att upphandling sker med en tydlig utgångspunkt från mänskliga rättigheter och insikt om hur stadens agerande påverkar världen utanför staden (jfr rådets remissvar på stadens Vision 2040). Det ger vidare en god grund för jämställdhetsarbete i upphandlingen. Det ställer också krav på att relevant utbildning till alla i staden som arbetar med inköp i hur Agenda 2030 kan påverka kravställande och samarbete med affärspartners.

Rådet vill vidare framhålla att det är viktigt att stadens program för inköp är i linje med och bidrar till att nå de övriga mål staden politiskt slagit fast, såsom målet att bli en klimatpositiv stad.

De tre mål som nu är uppsatta i remissversionen av programmet för inköp är samtliga av huvudsakligen ekonomisk natur. Dessa kan inte betraktas som överstående de mål som man vill att

upphandlingen ska bidra till att uppnå, till exempel målen i Agenda 2030.

Rådet noterar också att remissversionen innehåller många skrivningar och ambitioner som är i linje med eller kan bidra till att nå målen i Agenda 2030. Det är dock avgörande att dessa ambitioner inte stannar vid skrivningar utan genomsyrar hela verksamheten så att inköp och upphandling kan stödja det arbete som ska utföras av förvaltningar och stadsdelar för att staden ska bli ledande i att nå målen i Agenda 2030.

I rådets diskussion förde en eller flera ledamöter upp exempel på frågor kopplade till Agenda 2030 som kan utvecklas i programmet: hur staden kan styra mot jämlikhet (snarare än att enbart motverka diskriminering), hur staden kan använda sig av livscykelperspektiv för att nå miljö- och klimatmål, hur staden i kravställande vid t ex upphandling av teknik (som kan innehålla konfliktmineraler eller vara tillverkad under dåliga arbetsvillkor) kan arbeta för att bidra till att nå Agenda 2030 mål 16 om fredliga samhällen, att skrivningar saknas om kollektivavtalsliknande villkor och att företag inte ska få fördelar i upphandling av att ha dåliga arbetsvillkor, hur upphandling kan bidra till att öka tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning/funktionsvariation och att begreppet rättvis handel kan definieras tydligare.

Rådet välkomnar att den idéburna sektorn, och därtill sociala företags, bidrag till staden också i upphandlingar ryms i remissversionen. I sammanhanget noterar rådet att det finns tjänster, som till exempel skyddat boende, som inte är lämpliga att upphandla.

Särskilda yttranden

Rodrigo Arce Oliver (V) har inkommit med ett yttrande:

Generella synpunkter

Generellt tycker vi att programmet bör präglas av de åtagande Stockholm stad har gjort, särskilt då vårt arbete för Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Vi tycker att ett jämlikhets-, jämställdhets- och mänskliga rättigheters perspektiv bör genomsyra samtliga av kommunfullmäktiges inriktningsmål så att man inte lämnar någon utanför i Stockholmsarbete med de Globala målen.

Programmet bör nämnda att Stockholm stad följer i grunden lagar och förordningar inom ramen för offentlig upphandling och de

rekommendationer från Upphandlingsmyndigheten vad gäller hållbarhetskrav, miljökrav och sociala krav.

Särskilda synpunkter

Skriva in ett avsnitt om programmet som verktyg för att uppnå målen i Agenda 2030

Maud Eduards har inkommit med ett yttrande:

Frågan om inköspolicy handlar om vem som ska göra vad i kommunen, till vilket pris och för vilka värden/behov/intressen. Det är således en viktig politik- och demokratifråga. Ytterst handlar det om var gränssnittet ska gå mellan verksamhet i kommunens egen regi, samarbete med idéburna organisationer i civilsamhället och upphandling. Vad ska man upphandla? Och vad ska man inte upphandla?

”Hänsyn ska tas till små leverantörers och idéburna sektorns specifika förutsättningar för att skapa en mångfald av aktörer”, står det i remissutkastet (s 8). Skrivningen kan tolkas som att även idéburna organisationer/verksamheter ska kunna upphandlas. Men om deras specifika förutsättningar verkligen ska tas på allvar, exempelvis vad gäller skyddat boende för kvinnor, bör de inte upphandlas.

Kvinnojourrörelsen nationellt och lokalt har åtagit sig – och fullgjort – en strategisk uppgift i landet till skydd för kvinnor mot mäns våld. Tusentals kvinnor har erbjudits en fristad när samhället inte erbjudit stöd. I samarbete med kvinnojourrelsen i övrigt och med (mestadels) kvinnor i de politiska partierna har jourrörelsen också drivit fram central lagstiftning avseende mäns våld mot kvinnor, som kvinnofridsreformer, sexköpslagen etc. Utan kvinnojourerna som aktörer i civilsamhället skulle vi heller inte ha det sjätte målet i jämställdhetspolitiken – nolltolerans mot mäns våld mot kvinnor. Bara genom att finnas till som idéburen rörelse har jourerna förändrat det offentliga samtalet om mäns våld mot kvinnor.

Arbetet mot mäns våld mot kvinnor har bäring på åtminstone tre mål i Agenda 2030: 5/jämställdhet, mål 10/minskad ojämlikhet och mål 16/fredliga och inkluderande samhällen. ”Ingen ska lämnas utanför”, som Stockholms stad skriver. I arbetet för att uppnå målen behöver staden kvinnojourrelsens idéburna, politiska och praktiska arbete (som samlar ca 230 jourer i Sverige).

Med upphandling av skyddat boende skulle jourrörelsens avgörande metod- och policyarbete undergrävas. Privata aktörer/företag kommer varken kunna ge kvinnor och barn det skydd och stöd de behöver eller bidra till att det politiska samtalet om mäns våld mot kvinnor hålls levande. De idéburna organisationernas arbete för att

förhindra mäns våld mot kvinnor i samhället får inte avpolitiserats genom upphandling.

Vid SKL:s kongress 2015 bifölls en motion som uttalar ”sitt stöd för styrelsens linje att kvinnojourernas verksamhet ute i kommunerna ska undantas från upphandling”. Denna linje stöds även av Forum – som representerar idéburna organisationer med social inriktning. Ändå gick sju Stockholmskommuner ut i en gemensam upphandling av skyddat boende i början av februari 2019. Det bör till varje pris förhindras att Stockholms stad går samma väg.

Anders Tranberg har inkommit med ett yttrande:

Stadens inköpsverksamhet – vad staden ska främja i sin upphandling

I inledningen skriver staden: ”Stadens inköpsverksamhet ska främja valfrihet, kostnadseffektivitet, miljö och klimat och social hållbarhet”.

Kommentar:

Det vore lämpligt och valfrihet byttes ut mot t.ex. ”mångfald av aktörer”. Ifall staden främjar en mångfald av aktörer inkluderar det givetvis sådant som lagen om valfrihetssystem (LOV), men det blir också ett starkare och bredare avstamp i det staden eftersträvar. Kommuniceras att staden vill främja en mångfald av aktörer förstår de allra flesta, både internt i staden och externt ute i kommunen, vad staden strävar mot och dessutom appellerar man till fler aktörer än de som ingår i lagen om valfrihetssystem (LOV).

Att hålla nere kostnaderna inom staden är förstås eftersträvansvärt, men betonas särskilt *kostnadseffektivt* riskerar lägre kostnad att ske på bekostnad av miljö och klimat och social hållbarhet.

Kostnadseffektivt vore därför lämpligt byta ut mot resurseffektivitet. Ifall staden främjar resurseffektivitet inkluderar det mycket mer, inklusive ekonomi. Resurseffektivitet ligger dessutom nära cirkulär ekonomi. Allt mer av det vi producerar och använder måste bygga på principen om cirkulär ekonomi, enligt stadens Miljöprogram (sid. 6).

Miljö och klimat och social hållbarhet är helt i sin ordning att ha med.

Stadens nuvarande förslag	Anders ändringsförslag
Stadens inköpsverksamhet ska främja valfrihet, kostnadseffektivitet, miljö och klimat och social hållbarhet.	Stadens inköpsverksamhet ska främja en mångfald av aktörer, resurseffektivitet, miljö och klimat och social hållbarhet.

Mål för stadens inköp

Så här ser mål för stadens inköp ut:

- Rätt kvalitet utifrån verksamhetens behov
- Staden är en attraktiv avtalspart
- Kostnadseffektivitet

Kommentar:

Fokus för stadens inköp bör vara på själva varan och tjänsten och vägledningen i vad som är ”rätt” vara och tjänst. Förutom verksamhetens behov bör kvalitetskriterier användas som vägledning i vad som är ”rätt”. Istället för ordet ”kvalitet” bör alltså ordet kvalitetskriterier användas för styrning inom mål för stadens inköp. Att använda ”kvalitet” som ett signalord är inte givet då det i sig är så allmänt. Att använda ordet kvalitetskriterier i en kontext av inköp ger däremot information om att urvalet sker med beaktande av kvalitet.

Att staden eftersträvar en känsla, att ses som ”attraktiv”, är klart otillräckligt då Stockholm till sin roll som huvudstad automatisk är ”attraktiv”. Istället bör staden utnyttja sin roll som maktfaktor och styra nuvarande och framtida potentiella partners mot högre krav (t.ex. högre miljökrav), staden tar därmed en aktiv roll.

Liksom ovan bör kostnadseffektivt bytas ut mot resurseffektivitet.

Det är lämpligt att under mål för stadens köp lyfta in att inköp ska bidra till att uppfylla långsiktiga mål i staden såsom AGENA2030. Upphandlingsvolymen är enorm i Stockholms stad och goda möjligheter finns att bidra till uppfyllande av AGENA2030.

Stadens nuvarande förslag	Anders ändringsförslag
<ul style="list-style-type: none"> • Rätt kvalitet utifrån verksamhetens behov • Staden är en attraktiv avtalspart • Kostnadseffektivitet	<p>Mål för stadens inköp</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rätt varor och tjänster utifrån listade kvalitetskriterier och verksamhetens behov • Rätt kompetens utifrån verksamhetens behov • Stadens högt ställda krav och förväntningar stimulerar nuvarande och potentiellt framtida avtalspartners att höja sina egna krav • Resurseffektivitet • Uppfylla långsiktiga mål i staden såsom AGENA2030

Miljö och klimat

Inget om Agend2030 finns med i remissutkastet, vilket är en klar brist. Självklart bör det finnas med att stadens upphandling kan bidra till uppfyllande av Agenda2030. Remissutkastet är fåordigt om miljö och klimat utan hänvisar till miljöprogrammet. Utifrån de mål som stadens miljöprogram anger, ska staden så långt det är möjligt och ändamålsenligt ställa miljö- och hållbarhetskrav i upphandlingar, enligt remissutkastet. Det sker alltså en påtaglig avsmalning av miljö och klimat från en bred kontext till en kontext som bara handlar om stadens miljöprogram. Denna avsmalning är ologisk då det begränsar beställarnas utrymme för att ställa skarpa krav.

En genomgång av stadens miljöprogram visar dessutom att det är svårt att få vägledning i de miljöämnen som tas upp. Det område där god vägledning finns gäller målområde 5 Giftfritt Stockholm, alltså i ett av sex målområden. Med vägledning menas här att miljöprogrammet haft kommunens inköpare/upphandlare i åtanke vid formuleringar av texten. För klimat finns ingen vägledning alls i miljöprogrammet. För målområde 2 Transporter är vägledningen tydlig endast gällande fordon med förnybara drivmedel, gällande buller så är det inte tydligt då saken ska ”beaktas”. För målområdet 3 Hållbar mark- och vattenanvändning så är det otydligt då behovet av kunskap om ekologiskt hållbar skötsel ska ”uppmärksammas”. För målområde 4 Resurseffektiva kretslopp är det lite tydligare men det handlar då om att dämpa en miljöpåverkan genom att ”planera”, ”undvika” och ”minska”.

Det är viktigt att upphandlingen i Stockholm främjar miljö och klimat på ett sätt som inte bara syftar till att uppnå målen i miljöprogrammet utan går längre än så. När t.ex. Agend2030 kopplas in så ska upphandlingen i Stockholm främja miljö och klimat i alla delar som berör Agenda2030.

Stadens nuvarande förslag	Anders ändringsförslag
Utifrån de mål som stadens miljöprogram anger, ska staden så långt det är möjligt och ändamålsenligt ställa miljö- och hållbarhetskrav i upphandlingar.	Staden ska som regel ställa miljö- och hållbarhetskrav i upphandlingar som också blir en del av listade kvalitetskriterier. Särskilt vikt ska läggas på klimatpåverkan i de fall där det finns uppgifter som visar på skillnader i utsläpp. Stadens miljöprogram och de mål som anges där ska fungera som ett grundstöd, men miljökrav utöver miljöprogrammet ska kunna

	ställas eftersom miljöprogrammet inte täcker allt.
--	---

Nedan ses text från miljöprogrammet där upphandling/inköp berörs.

Målområde Transporter

2.1 Biltrafiken ska minska

2.2 Stockholm ska ha frisk luft

- Målet berör samtliga nämnder och bolag som upphandlar transporttjänster.

2.3 Trafikbullret utomhus minskar

- Beakta buller vid upphandling och avtal

2.5 Fossil energi i transportsektorn ska minska

- Fordon med förnybara drivmedel väljs vid upphandling av transporttjänster och andra tjänster där fordon ingår.

Målområde 3 Hållbar mark- och vattenanvändning

3.6 Stockholmsarna ska ha god tillgång till parker och natur med höga rekreations- och naturvärden

- Behovet av kunskap om ekologiskt hållbar skötsel ska uppmärksammas i samband med upphandling av park- och naturskötsel.

Målområde 4 Resurseffektiva kretslopp

4.1 Stadens verksamheter ska förebygga uppkomsten av avfall

1. Staden vid inköp av varor och tjänster ska planera för att minska uppkomsten av avfall, t.ex. undvika onödiga förpackningar och emballage, undvika engångsmaterial samt minska matsvinn genom planerade måltidsinköp.

Giftfritt Stockholm

5.2 Innehållet av miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor och tjänster ska minska

Visionen är att de varor och kemikalier som används i stadens verksamheter inte ska innehålla några ämnen som utgör risk för människa eller miljö. Detta förutsätter att de som ansvarar för stadens upphandling vet hur de ska arbeta med frågan.

Samtliga nämnder och styrelser som upphandlar varor, tjänster och entreprenader har genomförandeansvar

- Vid upphandling av varor inom stadens verksamheter ska information om innehåll av ämnen på EU:s kandidatförteckning begäras in och sammanställas till kemikaliecentrum.
- Vid upphandling av entreprenader ska samma krav ställas avseende information om de produkter och varor som används i entreprenaden.

- Upphandlingsmyndighetens kemikaliekraV ska användas för de områden där de tillhandahålls.
- Upphandlare ska kompetensutvecklas inom kemikalieområdet

5.4 Stadens användning av kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen ska minska

- Alla verksamheter som anlitar entreprenörer som använder kemiska produkter ska ställa krav i upphandlingen på att entreprenören redovisar uppgifter om utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen

5.5 Förekomst av hälsofarliga kemikalier i förskolemiljön ska minska

- Ett genomgående fokus i Stockholms stads kemikalieplan är att minska barns exponering och i stadens budget prioriteras arbetet med att minska förekomsten av farliga ämnen på förskolor. För att lyckas med detta krävs det att krav ställs i upphandling..

5.6 Negativ påverkan på djur, miljö och människors hälsa från stadens livsmedelskonsumtion skall minska

- Vid upphandling av måltider och måltidsverksamhet till stadens verksamheter ska krav ställas på minst 50 % ekologiska livsmedel.
- Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier för ekologiska livsmedel ska användas när staden upphandlar livsmedel.
- Inköp av ekologisk mat ska även eftersträvas vid upphandlingar av representation, catering och övriga inköp av nämnder och bolagsstyrelser

§ 4**Principer för remissvar**

Ordförande Gustav Fridolin föreslår att följande principer ska gälla för vilka remisser som ska remitteras till rådet:

Ärenden initierade inom staden

Större, stadsövergripande ärenden från staden:

- rådet kan vara involverat och konsulterat i tidigt skede under framtagandet och/eller
- rådet blir remissinstans och besvarar med yttrande

Urval gör SLK i samråd med rådet inför planering av kommande möten (kort och längre sikt)

Motioner som remitterats till rådet

- principiellt avstår rådet från att yttra sig men avsteg kan göras (t.ex. om rådet bedömer att det passar med ett ämne som finns på rådets dagordning)

Externa remisser som remitteras till staden

- rotlarna bedömer från fall till fall men principiellt ska inte Rådet få dessa

Rådet enades om att bifalla förslaget på remisshantering.

§ 5

Beslut om datum för vårens möten

Rådet beslöt fastställa följande datum för rådets möten under våren 2020:

28 januari, 10 mars, 21 april och 26 maj. Om inget annat anges är mötestiden 16.00 – 17.30.

§ 6
Övrigt

Nästa möte är den 26 november kl 16.00, Hantverkargatan 3D.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Sara Emilia Ingemarsdotter,Bjuggren	2019-10-23
PER GUSTAV,FRIDOLIN	2019-10-24